

Takáts Gyula

RAJZ ÉS VERS

Gyerekkorom óta máig rajztáblán írok és mindig is hittem, hogy köztem és a természet és a tárgyak között nemcsak kézzelfogható, de szellemi, animisztikus kapcsolat van. És azt is, hogy a természet világának és életünk teremtett dolgainak, tárgyainak nyelve van. Ez a kísértő tudat és vágy és indulat kényszerít a líra mellett, vagy vele együtt a rajzolásra. Valami érzékeny tudásnak sejtése biztat. Annak rögzítésének reménye, hogy keressek és valljak a világ, azaz a Rejtett Egész és a magunk természetének titkairól is, mert ennek a Rejtett Egésznek a szeme és a nyelve is mi vagyunk. Így aztán, ha versről vagy a versekből épülő költészetéről beszélek, akkor ezek a szavak a versekbe épült képekről és rajzokról is vallanak. Rajz és vers, ha már megtestesült, akkor arról a jelentésről, világkeresésről és üdvözletről is jelez, amellyel környezetünk és tárgyaink, egyszerűen a valóság szavát és lényegét kutatja. „*Helyettünk szóljál!*” volt egyik verseskötetem címe, mert kép és vers nálam helyettük szól. Így világot teremtenek a világban, amelynek szerves valónkkal és ráérző, kereső szellemünkkel mi is részei vagyunk. Így vallanak és vallunk az Egészről, amelyben és amellyel együtt hajózzunk és amely szólít minket. Hamvas Bélával sokszor beszélünk ezekről. Ő ezt a világba bele- és ráérző állapotot, ezt a teremtő közvetlenséget Egy képeiről „*Se ég se föld*” kötetemről írva „*múzsai létnek nevezte*”. Most, hogy itt néhány rajzom és verseim így együtt szerepel, szóljanak ők erről és e világról, amelynek terében és tükreiben élek.

Ez az érzés tette értelmessé és széppé és úgy vélem, ez viszi ma is az életemet az útján... Ez a beszédes viszony az égitestekkel, a tóval és öbleivel, hegyi rengetegeivel, történelmével és szőlőivel. Úgy mondom ki Pannónia és Drangalag nevét, mintha Argolisz vagy Attika nevét mondanám. Így ez a világ bennem egyszerre kozmikus, európai és magyar is. Soha nem is lehet más, hiszen ebben a mediterrán világban élek. Ez a környezet mozgatja nyelvem és ceruzám. És hiszem, hogy másokat is ihlet és szólít...

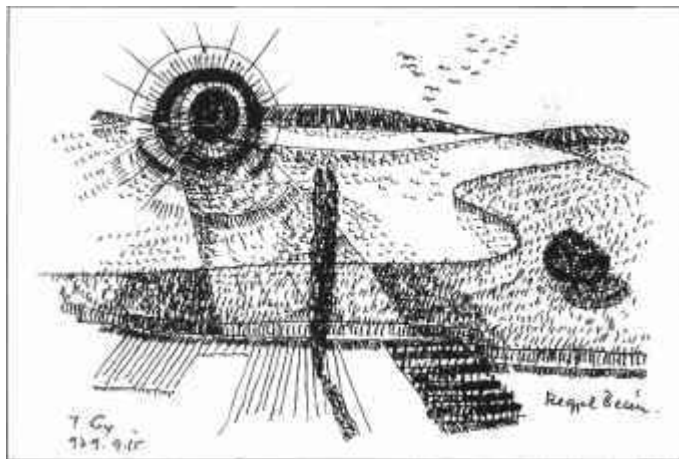
Mindent ez a kettősségében is egy világ ad nekem versben és verseim között a színes kréta- és tollrajzaiban is, melyek kiegészítik egymást.

A világ ezeket és ilyen megjelenési formákat ad.

Persze a tökéletes kiteljesedés ennek a létnek versen, rajzon túl maga az az eszményi, múzsai érzés és „*érezékeny tudás*” lenne, amely úgy teremt, mint a természet. Fehér leveleken érezhető, olvasható, látható valóságokat. Hamvas Béla idézett írása szerint ez lenne a világ-megismerés „*titka és varázsa*”. Ez a „*poetikus temperamentum*”...

És én ilyenén igyekeztem volna élni?... - Nem hiszem, mert gyerekkorom óta rajzaimmel és képeimmel csak ösztönösen jegyzeteltem a világról. Iskolamesterek nélkül, belső indításra a világ arcát és szavát és vonásait így rögzítettem és színeztem, s mert belső parancsra, így ez a napló olajjal, vízfestéssel és tollal úgy érzem, csak az enyém volt. Úgy annyira, hogy szemlélőinek első kérdése mindig ez volt: - De mi ez, és hol ez a Drangalag? - Azt hiszem, azért, mert a formás világ mögöttit már igen korán sejtettem. De belső lénye-

gére csak később éreztem rá. Arra a különbségre, amellyel a meghúzott vonal egyre-másra ütközik a valóval... A szín a természetével... A forma a rejtett, de mindig jelen való mintával. Így adva és így keresve magamat és azt, aki vagy ami szerves és szervetlen valóság mögött él. Így ez lassan egyre inkább a költészet felé

irányította az utamat. De úgy, hogy ma is egyre tovább jegyzetel rajzaimmel az asztal sarkán, szobazugban, mindinkább magamba figyelve. Magamat és emlékeimet a valóról... Vagy talán csak a rajzolás öröme?

... A változások, a szellemi áttünések megjelenését? ... Így élek verseim között a

rajzolóssal és rajzaimmel. Már-már csak ők a fizikai valósága költészetemben. Az én teremtetem természet a talpam alattiról, amely most is tanít írni e tüzes és keserű mézskövön.

Így lett e föld és kemény világával e kert és a karszt a világról és világra felnyitott könyvemben az a második oldal, amelyre írni vagy rajzolni kell, hogy „*kopár és üres*” ne maradjon, mert értünk van a toll és a világ...